

Ferenc pápa előszava Gerhard Ludwig Müller bíboros *Szegényen a szegények szolgálatában – Az egyház küldetése* című könyvéhez

Melyikünket nem fog el rossz érzés, ha a szegénységnek pusztán már a szavával is találkozunk? A szegénységnek sokféle formája van: fizikai, anyagi, lelki, társadalmi, erkölcsi szegénység. A nyugati világ főleg a gazdasági hatalom hiányával azonosítja a szegénységet, és negatívnak bélyegzi ezt az állapotot. Nyugaton ugyanis a kormányzat lényegében azon a hatalmon alapszik, amelyre a pénz ma szert tett, és ez a hatalom látszólag felette áll minden másnak. Ezért a gazdasági hatalom hiánya jelentéktelenséget jelent politikai, társadalmi, sőt emberi szinten is. A pénz nélküli ember csak annyiban számít, amennyiben más célokra felhasználható. Sokféle szegénység van, ám az anyagi szegénység az, amelytől leginkább iszonyodunk.

Nagy igazság van ebben. A pénz olyan eszköz, amely valamiképpen – miként a tulajdon – kitágítja és növeli az emberi szabadság lehetőségeit, hozzájárul, hogy szabadságunk kibontakozzék, alakítsa a világot és gyümölcsöt hozzon. Magában véve jó eszköz, ahogyan szinte minden, amivel az ember rendelkezik: a pénz eszköz tehát, amely kitágítja

lehetőségeinket. Ugyanakkor az ember ellen is fordulhat. A pénz és a gazdasági hatalom ugyanis el is távolíthatja az embert az embertől, be is zárhatja önös és önző látókörébe. Maga az arám szó, amelyet Jézus használ az evangéliumban – mammon, vagyis rejtett kincs (vö. Mt 6,24; Lk 16,13) –, megérteti velünk, hogy amikor a gazdasági hatalmat olyan eszközként használjuk, amely magunknak megtartott, másoktól pedig elrejtett javakat termel, akkor az jogtalanságot szül, és elveszti eredendően pozitív értékét. A görög kifejezés is, melyet Szent Pál a Filippieknek írt levelében használ (vö. Fil 2,6) – harpagmosz –, olyan értékre utal, amelyet valaki féltékenyen megtart magának, sőt amely másoktól rabolt érték. Ez akkor fordul elő, amikor olyan emberek használják a javakat, akik szolidaritásról csak akkor akarnak hallani, ha ismerőseik kisebb-nagyobb köréről van szó, vagy ha arról, hogy ők velük legyenek mások szolidárisak, de akkor nem, amikor nekik kellene szolidárisnak lenniük másokkal. Ez történik, amikor az ember, mivel elveszítette reményét valamely transzcendens valóságban, elveszítette az ingyenesség ízét is, annak egyszerű örömét, hogy jót tenni jó (vö. Lk 6,33sk).

Ha viszont az embert ránevelték arra, hogy elismerje azt az alapvető szolidaritást, amely összekapcsolja őt az összes többi emberrel – az egyház társadalmi tanítása emlékeztet erre minket –, akkor jól tudja, hogy nem tarthatja meg magának azokat a javakat, amelyekkel rendelkezik. Ha valaki hozzászólt ahhoz, hogy szolidárisan éljen, tudja, hogy amit megtagad másoktól és megtart magának, előbb-utóbb őellene fordul. Végeredményben erre gondol Jézus az evangéliumban, amikor a rozsdára és a molyra utal, amelyek tönkreteszik az önzően birtokolt értékeket (vö. Mt 6,19–20; Lk 12,33).

Amikor viszont a javakat, amelyekkel rendelkezünk, nemcsak saját szükségleteink kielégítésére fordítjuk, hanem továbbadjuk, akkor megsokszorozódnak, és gyakorta nem is várt gyümölcsöt hoznak. Eredendően szoros kötelék fűzi egymáshoz ugyanis a hasznot és a szolidaritást, termékeny kölcsönös kapcsolatban van a nyereség és az adomány, a bűn pedig ezt a szoros kapcsolatot akarja elhomályosítani és szétszakítani. A keresztények feladata, hogy újra felfedezzék, megéljék és mindenkinek hirdessék a haszonnak és a szolidaritásnak ezt az eredendő és értékes egységét. Nagy szüksége van a mai világnak arra, hogy felfedezze ezt a tündöklő igazságot! Minél inkább hajlandó lesz számot vetni ezzel, annál jobban csökken majd a bennünket kínzó szegénység is.

Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a szegénységnek nemcsak az anyagiakkal kapcsolatos formái léteznek. Maga Jézus emlékeztet minket arra, hogy életünk nem csak „vagyonunktól” függ (vö. Lk 12,15). Az ember eredendően szegény, rászoruló és nélkülöző. Miután megszülettünk, ahhoz, hogy éljünk, szükségünk volt szüleink gondoskodó szeretetére, és ugyanígy életünk minden egyes szakaszában sosem tudunk teljesen megszabadulni attól, hogy szükségünk legyen másokra, mások segítségére; mindig lesz valaki vagy valami az életünkben, akivel vagy amivel szemben magunkban tehetetlennek bizonyulunk. Ez is „teremtett” voltunkhoz, teremtett létállapotunkhoz tartozik: nem mi magunk hoztuk létre

magunkat, és egymagunkban nem is tudjuk megadni magunknak mindazt, amire szükségünk van. Ennek az igazságnak a becsületes elismerése arra készítet minket, hogy maradjunk alázatosak, és gyakoroljuk bátran a szolidaritást, mint az élethez elengedhetetlenül hozzátartozó erényt.

Akár akarjuk, akár nem, mindig függünk valakitől vagy valamitől. Ezt életünk korlátozásaként is megélhetjük, de lehetőséget és erőtartalékot is láthatunk benne: élhetjük úgy életünket, hogy számot vetünk ezzel a világgal, amelyben senki sem nélkülözheti a másikat, mindnyájan – mindenki a maga módján – hasznosak és értékesek vagyunk mindenki számára. Ennek az igazságnak a felfedezése a feladatunk, ez pedig felelős és felelőssé tevő gyakorlatra készítet, valami olyan érték felé irányulva, amely tényleg egyszerre személyes és közös.

Nyilvánvaló, hogy ez a gyakorlat csak újfajta gondolkodásmódból alakulhat ki, csak akkor jöhet létre, ha új módon tekintünk egymásra! Olyan társadalmi gyakorlat, amelyben a közjó nem marad üres szólam vagy elvont fogalom, egyedül akkor lehetséges, ha az ember nem önmagában álló világgént fogja fel önmagát, hanem olyannak, aki természeténél fogva össze van kötve a többiekkel, és eredendően „testvérnek” érzi őket.

Ha az ember így fogja fel önmagát, és ha az embert arra nevelik, hogy így éljen, akkor az eredendő teremtményi szegénységet többé nem fogyatékoságnak tartja, hanem erőforrásnak. Az a dolog, ami valakit gazdagít, és ha ez a valaki szabadon másnak adja, az olyan érték, olyan ajándék, amely azután mindenki hasznára válik. Az evangélium is arra hív minket, hogy ezzel a pozitív látásmóddal szemléljük a szegénységet. Ez a látásmód segít megértenünk azt is, hogy Jézus miért teszi ezt az állapotot valódi „boldogsággá”: „Boldogok vagytok ti, szegények! (Lk 6,20).

Ezért tehát, még ha megteszünk is minden tőlünk telhetőt, és elkerüljük a gyengeségeinkre való felelőtlen hivatkozás minden formáját, ne féljünk elismerni, hogy rászorulók vagyunk, képtelenek arra, hogy megadjuk magunknak mindazt, amire szükségünk van, mert egymagunkban és pusztán saját erőnkől nem tudunk legyőzni minden akadályt. Ne féljünk ezt elismerni, mert Jézusban maga Isten alacsonyodott le (vö. Fil 2,8), alacsonyodik le hozzánk és szegénységünkhöz, hogy segítsen nekünk, és megajándékozzon minket azokkal a javakkal, amelyeket magunktól nem tudnánk megszerezni.

Ezért dicséri Jézus a „lélekben szegényeket” (Mt 5,3), vagyis azokat, akik így tekintenek saját szükségleteikre, akik rászorulónak tartják s ezért Istenre bízzák magukat, és nem félnek attól,

hogy függjenek tőle (vö. Mt 6,26). Istentől kaphatjuk meg ugyanis azt az igazán jót, amelyet semmi sem korlátozhat, mert Isten hatalmasabb minden korlátnál, s ezt bebizonyította, amikor legyőzte a halált. Isten gazdagból szegénnyé lett (vö. 2Kor 8,9), hogy ajándékaival gazdaggá tegyen minket! Ő szeret minket, létünk minden rostja drága számára, szemében mindnyájan megismételhetetlenek és végtelenül értékesek vagyunk: „Hajatok szála is számon van tartva..., többet értek a verebeknél” (Lk 12,7).

Köszönettel tartozom Gerhard Ludwig Müller bíboros úrnak, a Hittani Kongregáció prefektusának, aki ebben a könyvben rá akarta irányítani figyelmünket ezekre a szempontokra. Biztos vagyok abban, hogy bárki közületek olvassa majd ezeket az oldalakat, valamiképpen megérintik majd szívét, és érezni fogja annak szükségét, hogy megújítsa életét.

Barátaim, kedves olvasók, tudnotok kell, hogy mostantól ezen szükségetekben testvérként mellettetek állok, és ezen az úton őszinte társatokként veletek járok.

Fordította: Tózsér Endre SP

forrás: L'Osservatore Romano/Magyar Kurír